

Labrador

Kajetan
Kovič

BEZGOVE URE

To je stari bèzeg za hišo. To so bezgove ure.
Grozljivo zelena tesnoba listov.
Črnikasta barva jagod.
Grenki bezgov čas pred nevihto.
Pod zidom cvetje kopriv.
Nepokošena trava.
Za zidom soba.
Preležani duh samskih stricev.
Votlo bezgovo steblo nedelje.
Poobedna tihota.
Rdečkasti peclji jagod.
Njihov plehki, pusti okus
v bezgovem spancu.
Sladke sline zorijo
v medlečih ustih dečkov,
ki slonijo ob bezgovih bokih hiš.

ZLATI VRT Hlad in vlaga pod črno smreko.
 Dolga senca čez temno hišo.
 Grozd, moder kot sanje.
 V zagrnenih sobah
 umirajoči očetje,
 kaznovani s sinovi,
 ki so ostali na vojskah,
 zamaknjeni v petje kukavic.
 Na vrtu žolta ura jeseni
 in pod jopami
 tople prsi deklet,
 ko ležejo vodoravno
 pod radovednost dečkov
 in ko nad njimi, modra kot smrt,
 zori izabela.

USPAVANKA Noč je gnila in sajasta.
 Roparji šelestijo v blagajnah.
 Ure tonejo za obzorjem.
 S streh pada južni sneg.

Kamen leži v trebuhu sveta.
 Norci besnijo za križi.
 Okoli mesta je zid
 in deževje prihaja.

Barbara. Ana. Rožamarija.
 Glas bega sanje samotnega.
 Severnice zahajajo.
 Huligani so žalostni.

Mokri psi v pasjih utah spe.
 Veter gre do srca.
 Bolniki čakajo, da se zdani.
 Do jutra je dvesto let.

DALJAVE Ura bije zelene zvoke.
 Dan je izrezan iz kosa srca.
 Hrib je zapisan pod slavoloke.
 Voda je bela godba sveta.

Jemljem si drevje. Jemljem si trave.
 V žilah me od zanosa boli.
 V meni je prostor za strašne daljave.
 Naj že padejo v mojo kri.

Naj me požgejo sončni zahodi,
 da za požarom ostane samo
 temno zelena jelša ob vodi
 in nad njo neizmerno nebo.

OKUS POMLADI

Voda se zbira
 v krpice cvetja
 slane pečejo
 ustnice in srce
 veter maje zaljubljenca
 kakor šibke grme
 njihove žile so polne
 borovih iglic
 zarje nad reko
 so tako tenke in blede
 večeri so votli
 kot pasje ute brez psov
 v vsakem prstu
čepi tesnoba
 v vsakem nohtu
 je mala groza
 tako nenadoma
 potemniijo jelše
 v prsih je
 njihova črna godba
 in v ustih
 brezumna želja
 po sladkem okusu
 šentjanževe rože.

KAKO NAJ REČEM

Kako naj rečem svetu
 da bo moj
 kako naj mu rečem
 da bi rad vsèga
 zdaj in za zmeraj
 kako naj mu rečem
 da ga zato ne bo manj
 da bom vzef mafo

samó kakšno zarjo
 na robu jutra
 vse drugo pa pustil
 da bo žarelo naprej
 nedotaknjeno
 kako naj mu rečem
 da me bo slišal
 moj glas in moje srce
 in moje roparske rôke
 na robu jutra?

SO BITKE So bitke
 iz katerih se vračam zgubljen
 k studencem
 katerih voda je
 strup in zdravilo
 daleč po svetu grem
 oblečen v severni veter
 in z južno zvezdo namesto srca
 eno roko polagam v daljavo
 drugo v tišino
 v neznano deželo pridem
 in glej
 na kožo mi je napisana
 kot usoda
 in moja nevarna hoja
 gre skoz mila podnebja
 na robu pameti
 a sredi koraka v igro
 nenadoma
 čuj:
 sonce šumi skoz zahodne jambore
 netopir vrže senco
 in v prsih gomazi čas odhoda
 proč grem in dolgo hodim
 in moja nora glava se maje kot bambus
 in moje telo počasi razume:
 polarne noči so na svetu
 pijane gore in zeleni otoki
 in bitke se zgublajo in dobivajo.

JESEN JE Jesen je
 in ko to rečem
 čutim
 da se je kos poletja odlomil od mene
 in zdaj ne vem
 ali naj žalujem za njim
 ali naj mislim na zimo
 na črne straže drevja na gori
 na ptice ki prezimujejo
 daleč za morjem
 na hladne dneve ki stojijo na vrtu
 kot bezgovi grmi.
 Negotovost je v zraku
 in vonj po temnejšem zdravju
 in čez potrato zlatega listja
 strmim
 v goli čas na zahodni strani.
 Poslušam kako šuštiijo
 prerokbe suhega cvetja
 kako v podzemeljskem rastlinjaku
 kalijo sence
 in kako veter rožlja
 v steklenem srcu veselja.
 Vzdignem rōke
 na čisti sredini sveta
 in stojim kot grozljivo negibna jelša
 in tehtam brezvetrje
 in moje mlačno telo medli
 čez bregove zime
 v drugo enakonočje.

KAJ SO Kaj so vse prispodobe sveta
 vse zvočne kaskade
 vse zlate primere
 vse magične prilike
 vse arabeske
 vse godbe
 vse freske
 vse daljne trobente
 vse blažene rime
 vse čiste poetike
 v noči
 ko volk na ledeni gori
 tuli v mesec
 svoj goli stíl.

LABRADOR Belo je šumenje rek
 v mračnih tajgah Labradorja.
 Daleč je megleni breg.
 Vmes so hribi. Vmes so morja.

Je samotni borov gozd.
 Je neskončni dih prostorja.
 Je dišeča smolna skorja.
 Je rdeči, zreli grozd.

Je zelena luč cipres,
 razprostrta do obzorja.
 So požari južnih zvezd.
 In so hribi. In so morja.

Josip
Vidmar

Pričevanje literature

Nekoč sem opozoril na posebno dokumentarnost literature, ki se je kazala v tem, v kakšnih družbenih slojih je iskala ali kakšne družbene sloje je postavljala v kakšnem času svoje pozitivne junake oziroma, kako jih je postavljala ali morala postavljati zunaj družbe, v kateri jim ni videla ne mesta ne prave možnosti za njih nastajanje, za njih obstoj. Bil sem prepričan in sem še vedno, da je literatura po tem svo-

jem ravnanju dokumentarna in z njim včasih vede, včasih nevede izpričuje neke odnose do družbe, ki lahko pozornemu opazovalcu izdaja skrito stanje stvari, celo bistveno značilno za procese, kakršni v družbi potekajo. Če namreč literatura pozitivnih ljudi ne more spraviti v sklad z vladajočim razredom ali jih vanj ne more vključevati, temveč jih postavlja samo še v druge sloje in nemara celo popolnoma zunaj družbe, za katero gre, nam to o nji ne govori nič dobrega, in nad dejstvom, ki se v tem kaže, se je skorajda treba zamisliti.